

AGRICULTURA ȘI DEZVOLTAREA RURALĂ

PROF.UNIV.DR. ANCA DODESCU

PREP.UNIV. COSMIN SABĂU

PREP.UNIV. ADRIAN NICULA

Adresa de corespondență: Str. Universității nr.1

Telefon:0259.408410

Email: adodescu@uoradea.ro, csabau@uoradea.ro, anicula@uoradea.ro

The article presents the impact which the European agricol politics has over the Romanian agriculture, insisting on a detailed presentation on the situation in Bihor county as a component part of North West region(North of Transylvania). The presented informations give us a clear image on the level of our county from agricultural point of view, as well as an inside approach towards the measurements necessary to be taken for the European integration.

STRUCTURA ADMINISTRATIV TERITORIALĂ

Dezvoltarea rurală este un domeniu de politică important în Uniunea Europeană având în vedere faptul că peste jumătate din populația UE-25 trăiește în zone rurale, acoperind peste 90% din teritoriu. Spațiul rural reprezintă un capitol important din punct de vedere al mediului ambient, având un impact deosebit în ce privește conservarea resurselor naturale, și a valorilor culturale, precum și în dezvoltarea turismului.

Comparând ponderea numărului unităților administrative raportat la nivelul național cu ponderea suprafeței județului și a populației la nivel național se poate constata că, în medie, o unitate administrativă din județ concentrează un număr mediu de locuitori mai mic pe o suprafață medie mai mică, în general structura administrativă fiind mai fragmentată (la nivelul județelor și comunelor).

Tabel 1 – Structura administrativ-teritorială a Județului Bihor

Indicatori (2003)	Județul Bihor	România	Pondere la nivel național - %
Număr de județe	1	41	2
Număr de orașe	10	276	3,6
- dintre care municipii	4	103	3,8
Număr de comune	90	2727	3,3
Număr de sate	429	13042	3,2

Sursa: Anuarul statistic al României 2004, INS

Acest lucru se datorează în esență gradului de ruralizare mai ridicat chiar și decât media națională. De altfel, conform criteriilor OECD, Regiunea Nord-Vest (Transilvania de Nord) (și alături de ea alte 6 regiuni ale României, cu excepția regiunii Bucuresti-Ilfov) este o regiune semnificativ rurală având o densitate de 80,4 loc/km² și o pondere a populației rurale în total populație de 48,8%. Tot conform acestei definiții patru dintre cele șase județe

componente ale Regiunii sunt preponderent rurale, populația care trăiește în mediul rural depășind 50% din totalul populației.

Disparitățile dintre zona rurală și urbană constituie probleme sociale specifice ale spațiului rural românesc. Ponderea populației pe cele două medii urban-rural este relativ egală; excepțiile sunt județul Cluj – cel mai urbanizat (33,7% populație rurală), și județul Bistrița-Năsăud – cel mai ruralizat (63,7% populație rurală) în 2003

Discrepanța dintre zona rurală și cea urbană, la nivel de județ, este dată de infrastructura socială și fizică, infrastructura rurală, inclusiv drumuri rurale și aprovizionare cu apă, cu impact semnificativ asupra dezvoltării rurale a județului și asupra încurajării activităților non agricole în special. Sistemele de irigare și cele sanitare afectează sănătatea familiilor în comunitățile rurale. Doar un număr relativ redus din comunele județului sunt conectate la sisteme de alimentare cu apă. Majoritatea comunelor beneficiază numai de servicii medicale de bază, iar în cazuri de maximă urgență locuitorii comunelor trebuie să se deplaseze la cel mai apropiat oraș. Calitatea serviciilor medicale în zonele rurale este relativ scăzută, mai ales datorită infrastructurii și echipamentului de specialitate insuficient și adesea învechit.

În mediul rural nu există suficiente informații și acțiuni de conștientizare a populației asupra importanței și necesității protejării și conservării mediului ambiant. Resursele de implementare a unor astfel de campanii sunt puține iar organizațiile și posibilitățile de îndeplinire a acestora sunt limitate.

EVOLUȚIA POPULAȚIEI

Evoluțiile din perioada 1999-2003 pun în evidență o tendință generalizată de scădere a populației urbane (având ca și cauze principale: migrarea către rural a populației sărace, imigrarea sau migrarea către comune adiacente orașelor a unei părți din populația urbană din orașele mari).

Tabel 2 – Evoluția ponderii populației urbane 1999-2003 (%)

Județ	1990	1999	2000	2002	2003
Bihor	48,6	49,7	49,5	48,6	48,7
Regiunea Nord-Vest (Transilvania de Nord)	51,6	52,7	52,6	51,1	51,2
Romania	54,3	54,8	54,6	53,3	53,4

Sursa: Anuarul statistic al României 2004, INS

Tabel 3 – Populația stabilă total județ

Județ	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Total	620.517	619.529	603.143	600.262	596.961	595.685
0 -14 ani	114.066	111.370	106.453	103.244	100.095	97.228
15-64 ani	422.289	423.096	412.320	412.020	411.475	412.883
65 ani și peste	84.162	85.063	84.320	84.998	85.391	85.574

Sursa: INS, Direcția Județeană de Statistică Bihor

Tabel 4 – Structura populației pe mediul urban/rural

Județ	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Urban	307.359	307.777	293.396	292.231	300.725	300.514
0 -14 ani	53.131	50.951	47.365	45.330	45.572	43.819
15-64 ani	224.420	226.512	216.357	216.586	222.895	223.902
65 ani și peste	29.808	30.314	29.674	30.315	32.258	32.793
Rural	313.158	311.752	309.747	308.031	296.236	295.171
0 -14 ani	60.935	60.419	59.088	57.914	54.523	53.409
15-64 ani	197.869	196.584	195.963	195.434	188.580	188.981
65 ani și peste	54.354	54.749	54.696	54.683	53.133	52.781

Sursa: INS, Direcția Județeană de Statistică Bihor

În acest context, indiferent de cauzele scăderii procentuale a populației urbane, și chiar dacă acest fenomen a fost unul național ceea ce ar trebui să îngrijoreze este incapacitatea spațiilor urbane, și în special al celor care concentrează majoritatea populației urbane din regiune, de a oferi alternative valabile locuitorilor care aleg mediul rural în defavoarea mediului urban sau imigrarea.

În mediul rural se manifestă în prezent fenomene demografice cu impact negativ asupra dezvoltării socio-economice a colectivităților rurale. Populația rurală se caracterizează printr-un grad ridicat de îmbătrânire demografică. Persoanele în vârstă de 64 ani și peste reprezentau în anul 2005 – 52.781 în scădere față de 2000. De asemenea mortalitatea este mai ridicată în mediul rural 17,1‰, față de 10,8‰ în mediul urban în Regiunea Nord-Vest (Transilvania de Nord).

În medie se observă că rata de dependență demografică a județului Bihor, în anul 2005 se află într-un proces de scădere comparativ cu anul 2000 cea mai mare diferență înregistrându-se în mediul urban de la 37% la 34,2% față de 58,3% la 56,2% în mediul rural.

Tabel 3 – Rata de dependență demografică*

Județul Bihor	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Total	46,9	46,4	46,3	45,7	45,1	44,3
Urban	37,0	35,9	35,6	34,9	34,9	34,2
Rural	58,3	58,9	58,1	57,6	57,1	56,2

*reprezintă raportul dintre populația întreținută(0-14 ani și 65 ani și peste)și populația între 15-64 ani.

Sursa: INS, Direcția Județeană de Statistică Bihor

Aceste structuri conduc la o anumită arhitectură și la presiuni asupra sistemului de asigurări sociale și de sănătate ale ruralului.

Numărul de persoane inactice ce revin la 1000 persoane active a crescut de la 1,151 în anul 2000 la 1,168 în anul 2005 in județul Bihor.

Tabel 4 - Rata de dependență economică (%)*

Județul Bihor	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Total	1,151	1,105	1,081	1,126	1,123	1,168

*este populația inactivă raportată la populația activă

Sursa: INS, Direcția Județeană de Statistică Bihor

Din alt punct de vedere, gradul de ruralizare al județului poate fi surprins și printr-o analiză a repartiției terenurilor după modul de folosință. Astfel, la nivel de județ, se remarcă faptul că ponderea principală o dețin terenurile agricole (între 49,4% în MM și 71,9% în SM), urmate de păduri și alte terenuri cu vegetație forestieră

Tabel 5 – Modul de folosință a pământului – Județul Bihor (31.12.2003)											
	Suprafața totală (ha)	Suprafața agricolă totală (% din suprafața totală)	Suprafața agricolă private totală (% din suprafața agricolă totală)	SUPRAFATA AGRICOLA pe moduri de folosinta (%):					PADURI SI ALTE TERENURI CU VEGETATIE FORESTIERA (% din suprafața totală)	APE SI BALTI (% din suprafața totală)	ALTE SUPRAFETE (% din suprafața totală)
				ARABIL	PASUNI	FANETE	VII SI PEPINIERE VITICOLE	LIVEZI SI PEPINIERE POMICOLE			
Nord-Vest (Transilvani)	3416046	61,2	97,1	48,5	31,3	17,9	0,5	1,8	30,2	1,5	7,1
Bihor	754427	66,2	97,4	61,7	27,7	8,9	0,4	1,2	25,8	1,8	6,2
România	23839071	61,7	96,2	64,0	22,8	10,1	1,6	1,5	28,3	3,5	6,4

Sursa: Anuarul statistic al Romaniei, 2004

O suprafață mică o ocupă livezile și viile, suprafață care a scăzut în perioada 1990-2003. În patru din cele șase județe ale regiunii ponderea cea mai mare în suprafața agricolă o au terenurile arabile.

Gradul redus de dezvoltare a economiei rurale neagricole și lipsa unor surse alternative de ocupare și venituri pentru populația acestor zone se reflectă și în structura populației ocupate pe activități ale economiei naționale, agricultura rămânând principala activitate în zonele rurale, mai mult de jumătate din populația rurală lucrând în sectorul agricol. Se poate observa că în ceea ce privește populația ocupată în agricultură aceasta luată per total a înregistrat un proces descrescător în ceea ce privește sexul masculin și un proces crescător în ceea ce privește sexul feminin. Perioada de referință luată în calcul este intervalul (2000 - 2005)

Tabel 5 – Populația ocupată în agricultură (%)

Județul Bihor	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Masculin	48,2	48,0	48,6	44,3	48,1	46,6
Feminin	51,8	52,0	51,4	55,7	51,9	53,4

Sursa: INS, Direcția Județeană de Statistică Bihor

Tabel 6 – Ponderea populației ocupate în agricultură (%)

Județul Bihor	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Total	44,4	44,6	44,0	38,6	37,6	34,6
Masculin	43,6	43,8	42,8	35,8	34,5	31,6
Feminin	45,2	45,5	45,1	41,4	41,1	37,6

Sursa: INS, Direcția Județeană de Statistică Bihor

STRUCTURA PRODUCȚIEI VEGETALĂ-ANIMALĂ, A CULTURILOR, DISTRIBUȚIA PE SECTOARE

Analizând structura producției agricole se observă că producția vegetală are o pondere mai mare decât producția animală atât la nivel național cât și la nivel regional sau județean, chiar în județe unde producția vegetală nu este cea mai adecvată condițiilor geografice. Această pondere a crescut în perioada 1970 – 2004 în toate județele regiunii.

Tabel 7 – Producția agricolă în județ în anii 1970-2004

Denumire indicatori	1970	1980	1990	1995	2000	2004
Total producție agricolă din care:	2,414	4.429	7.879	764.809	4.618.660	1.880.05352
Vegetală	1.164	2.020	4.371	437.286	2.659.214	12.581.931
Animală	1.250	2.409	3.508	327.523	1.959.446	6.157.322

Sursa: INS, Direcția Județeană de Statistică Bihor

Analiza situației curente a agriculturii județului Bihor, relevă faptul că aceasta se încadrează în dezvoltarea generală a agriculturii și spațiului rural din România. Acest fapt indică necesitatea accelerării proceselor de restructurare și de modernizare din agricultură și dezvoltare rurală, pentru asigurarea unei dezvoltări economice durabile a spațiului rural în vederea dispariției decalajului dintre urban și rural.

Tabel 8 – Structura producției agricole în județ în anii 1970-2004

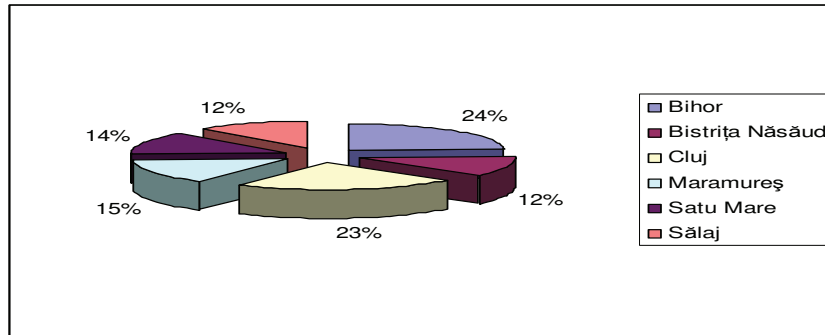
Denumire indicatori	1970	1980	1990	1995	2000	2004
Total producție agricolă din care:	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vegetală	48,2	45,6	55,5	57,1	57,6	66,9
Animală	51,8	54,4	44,5	42,9	42,4	32,7

Sursa: INS, Direcția Județeană de Statistică Bihor

În anul 2004 Regiunea Nord-Vest (Transilvania de Nord) a realizat 14,9% din producția agricolă a României, în cadrul regiunii ponderea județelor în ordine descrescătoare se

prezintă astfel: Bihor – 24,3%, Cluj – 23,4%, Maramureș – 14,6%, Satu-Mare – 14,2%, Bistrița-Năsăud – 11,9% și pe ultimul loc Sălaj – 11,6 %.

Grafic 1 – Ponderea județelor în totalul producției agricole a Regiunii Nord-Vest (Transilvania de Nord) în 2003

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor din Anuarul Statistic al Romaniei, 2004

În privința sursei de formare a producției agricole constatăm că aproximativ 99% din producția națională provine din sectorul privat, situație care se regăsește și la nivelul Regiunii Nord-Vest (Transilvania de Nord) cât și în cadrul județelor componente ale regiunii.

La nivel județean cea mai mare pondere în producția agricolă este reprezentată de producția vegetală, restul până la producția totală fiind reprezentat de producția animală și 1% servicii agricole, la nivelul Regiunii Nord-Vest (Transilvania de Nord) situația este asemanatoare cu cea de la nivel national Ponderea cea mai mare a producției vegetale în producția agricolă s-a înregistrat în anul 2003 în județele Salaj, Satu Mare și Cluj, iar Bistrița-Năsăud a fost județul în care a avut loc și cea mai mare creștere a ponderii producției vegetale între 1990 și 2003.

În Regiunea de dezvoltare Nord-Vest (Transilvania de Nord) cultura de porumb deține suprafața cea mai mare în totalul suprafeței cultivate și a crescut în perioada 1990-2003. Cultura de grâu a ocupat și ea o suprafață importantă în totalul suprafeței cultivate, dar a avut fluctuații mari, atingând valori minime în 1992 și 1999, scăzând la jumătate în anul 2003 față de anul 1990. Suprafața cultivată cu floarea soarelui și legume a crescut în această perioadă.

Tabel 9 – Structura producției agricole în județ în anii 1970-2004

Denumire indicatori	UM	1980	1990	1995	2000	2004
Cereale boabe din care:	Kg	732	761	996	418	1476
Grâu		301	331	442	151	504
Secară		302	301	440	243	827
Floarea soarelui	Kg	4	8	27	22	70
Sfeclă de zahăr	Kg	319	198	169	47	107
Cartofi	Kg	128	167	173	152	251
Legume	Kg	138	144	143	97	201
Fructe	Kg	93	97	39	62	133
Carne – în viu	Kg	139	88	107	72	63
Lapte	Litri	257	191	307	271	358
Lână	Kg	3	3	1	0,4	0,6
Ouă	buc	317	395	227	259	663

Sursa: INS, Direcția Județeană de Statistică Bihor

Producțiile de cartofi, floarea soarelui și legume au avut o evoluție ascendentă în județul Bihor. Fluctuații importante în perioada 1990-2004 au înregistrat producțiile de grâu și secară, sfecla de zahăr, cartofi.

Tabel 10 – Producția agricolă animală în județ în anii 1970-2004

Denumire indicatori	UM	1980	1990	1995	2000	2004
Carne total din care:	Tone					
	Greutate	89.507	58.029	67.620	44.569	37.899
	Vie					
Carne porcine	Tone					
	Greutate	50.272	21.241	29.452	23.443	19.080
	vie					
Lapte total din care:	Mii hl	1.654	1.261	1.940	1.682	2.140
Lapte de vacă și bivoliță	Mii hl	1.615	1.170	1.893	1.641	2.058
Lână	Tone	1.727	2.130	616	274	360
Ouă	Mil Buc.	204	261	143	161	396
Miere extrasă	Tone	344	245	170	405	786

Sursa: Anuarul Statistic al României, 2005

Producția agricolă animală a scăzut în perioada 1990-2004, cu excepția producției de lapte de vacă și bivoliță și carne de bovine, care a crescut în această perioadă. Scăderi mai importante s-au înregistrat la producția de carne de porcine și de pasăre în 2004 față de 1990. Tot o tendință descrescătoare se înregistrează și la producția de lână aici scăderea fiind destul de accentuată comparativ cu anul 1990. În schimb în ceea ce privește producția de ouă și miere aceasta a urmat un trend ascendent în aceeași perioadă studiată.

Tabel 11 – Numărul animalelor în județ în perioada 1970-2004

Denumire indicatori	1970	1980	1990	1995	2000	2004
BOVINE din care:	198.246	237.051	192.200	142.671	106.762	112.416
Vaci,bivolițe și juninci	84.933	93.561	64.905	62.665	58.077	66.704
PORCINE din care:	388.814	478.504	370.600	259.760	205.746	331.257
Scroafe de prăsilă	38.834	47.742	31.300	17.499	12.301	27.279
OVINE din care:	362.787	438.240	410.900	174.487	114.770	143.955
Oi și mioare	217.388	257.050	208.300	108.591	79.389	115.295
Caprine	21.581	11.648	24.017	19.119	13.186	17.930
Cabaline	26.739	22.152	25.400	30.311	28.091	23.756
PĂSĂRI din care:	1.950	3.290	3.882	2.730	2.003	2.791
Păsări ouătoare	881	1.248	1.456	1.178	1.267	1.942
ALBINE	22.207	25.159	23.400	12.248	27.192	27.281

Sursa: Anuarul Statistic al României, 2005

În ceea ce privește numărul de animale din județ se observă că tendința generală este de scădere la aproape toate categoriile de animale, excepție făcând familiile de albine care au înregistrat o creștere în perioada studiată(1970-2004). Această situație se întâlnește și la nivel regional dar mai ales nivel național unde situația se deteriorează de la an la an.

Pentru a reliefa cât mai bine acest aspect, se impune o analiză a stării de fapt, a agriculturii și spațiului rural din județul Bihor. În acest sens este important a se analiza câteva aspecte cum sunt, structura fondului funciar, calitatea solului în județ, structura culturilor, dezvoltarea zootehniei în Bihor, dotarea mecanică a agriculturii județului etc.

Structura fondului funciar al județului Bihor se prezintă după cum urmează :

- Suprafața arabilă -308 412 ha;
- Suprafața cu vița de vie - 2 111 ha;
- Suprafața cu pomi fructiferi - 5 561 ha;
- Pasuni naturale - 138 371 ha;
- Fînețe naturale - 44 754 ha;
- Agricol total - 499 209 ha;
- Păduri - 194 867 ha;
- Neagricol total - 255 218 ha;
- Total suprafața județ - 754 427 ha;.

În suprafața agricolă totală a județului, 485 379 ha (97,23 %) este în proprietate privată, în timp ce proprietatea publică privată este de 8064 ha(1,62 %), respectiv cea obștească și cooperatistă de 5608 ha(1,12%).

Fondul forestier în județul Bihor este de 189763 ha din care în proprietate publică a statului se găsește 96547 ha, în proprietatea publică a unităților administrativ teritoriale 62599 ha, în proprietatea privată a persoanelor juridice 16033 ha iar în proprietatea privată persoanelor fizice 14584 ha

Calitatea solului reprezintă pentru agricultură unul dintre cei mai importanți factori de producție. Încadrarea solurilor din județ în clase de calitate este destul de echilibrată la nivelul județului Bihor. Astfel 16 949 ha sunt în clasa I de calitate, 93 225 ha în clasa II, 156 289 ha în clasa III, 179650 în clasa IV, respectiv 53 422 ha în clasa V de calitate. De remarcat că ponderea suprafeței arabile a județului Bihor se găsește în clasa II de calitate, 84688 ha, și respectiv a III-a - 94168 ha.

Structura culturilor, este pentru județul Bihor, în general, asemănătoare de la an la an. Pentru anul 2005, această structură o redăm în cele ce urmează. Astfel cerealele pentru boabe ocupa o suprafață de 191 202 ha, din care ponderea o deține grâul comun cu 71 740 ha respectiv porumbul pentru boabe cu o suprafață de 82 825 ha. Plantele pentru ulei dețin o suprafață de 26 712 ha din care floarea soarelui este cultivată pe cea mai mare suprafață, adică pe 25 490 ha iar soia pentru ulei pe o suprafață de 1094 ha. În ceea ce privește plantele pentru industrializare, suprafața deținută de acestea este de 2970 ha cu pondere mai importantă fiind sfecla de zahăr, care, este cultivată pe o suprafață de 1250 ha, respectiv sorgul pentru măhuri, care se cultivă pe suprafața de 1640 ha. Datorită faptului că, condițiile pedoclimatice din județ sunt în cea mai mare parte favorabile, cultura cartofului este realizată pe o suprafață de 11000 ha, din care cartoful de toamnă deține ponderea cea mai însemnată, respectiv 10000 ha. Dată fiind ponderea mare a zonei de câmpie, circa 30%, din suprafața arabilă a județului Bihor, legumele de câmp și cele cultivate în solarii, se găsesc, pe o suprafață de 7266 ha, din care tomatele și varza ocupă suprafețele cele mai semnificative, respectiv, 1450 ha și 1556 ha. Celelalte legume cultivate pe suprafețe mai semnificative, sunt ceapa - 625 ha, rădăcinoasele (morcov, pătrunjel etc.) - 950 ha, ardeioasele (ardei gras, gogoșar, ardei kapia) - 551 ha, etc. Datorită importanței sectorului zootehnic pentru economia județului, suprafața cultivată cu plante furajere este de 46538 ha, pondere deținând trifoiul cu 12050 ha, lucernă cu 9960 ha alte plante perene cu 13573 ha. În structura culturilor, în cadrul suprafeței arabile a județului, sunt și alte culturi, cu pondere însă nesemnificativă.

Producțiile obținute la principalele culturi se încadrează în general în limite relativ asemănătoare cu mici variații de la an la an. Astfel, în anul 2004, s-a realizat la grâu producția medie de 4050 kg/ha, la orz de 2228 kg/ha, porumb boabe 5005 kg/ha, floarea soarelui 19480 kg/ha, sfecla de zahăr 50502 kg/ha, cartofi de toamnă 12510 kg/ha, legume câmp și solarii 12540 kg/ha, etc.

Zootehnia este o preocupare constantă a agricultorilor din județul Bihor, ca atare aportul acesteia la economia agriculturii bihorene fiind foarte important. Pentru a reliefa acest aspect, se poate arăta că la sfârșitul anului 2004, efectivele de animale totale și matca au fost astfel:

- Bovine total 118727 capete din care matca 67552 capete;
- Ovine și caprine total 178444 capete din care 113568 capete matca;
- Porcine total 325724 capete din care 18 754 capete scroafe;
- Pasari total 2607350 capete din care 2082380 capete găini ouatoare.

Producțiile zootehnice obținute în același an sunt de 8506 tone la carne de bovine, 948 tone la carne de ovine, 16400 tone la carne de porc, 9166 tone la carne de pasăre, 2427436 hl lapte de vaca, 97038 hl lapte de oaie și capră, 370 tone de lână, 359893 mii bucăți de ouă, 798 tone de miere de albine.

Modul de exploatare a efectivelor de animale este relevant pentru agricultura județului Bihor în anul 2004. Astfel în societățile comerciale private au fost crescute, în medie 102 capete/exploatație la bovine, 582 capete/exploatație la porcine, 1075 capete/exploatație la ovine. În societățile agricole private au fost crescute în medie pe exploatație 110 capete bovine, 160 capete porcine, 280 capete ovine. În exploatațiile familiale media este de 2,4 capete la bovine, 8,2 capete la porcine, 156 capete la ovine, 37 capete la păsări, iar în gospodăriile individuale media este de 2,5 capete la bovine, 3,5 capete la porcine, 23 capete la ovine, 20 capete la păsări. Pe total județ sunt 46359 exploatații la bovine cu o încărcătură pe exploatație de 2,6 capete, la porcine 83316 exploatații cu o încărcătură de 3,9 capete pe exploatație, la ovine de 6199 exploatații cu 29 capete pe exploatație, respectiv la păsări 116975 exploatații cu o încărcătură de 22 capete pe o exploatație.

Este evident ca modul de exploatare a efectivelor de animale, la toate speciile, a creat și creează probleme legate de performanța productivă și calitatea produselor animale și a cauzat deficiențe majore în preluarea, prelucrarea și valorificarea producției animaliere.

INDICATORI PRIVIND MUNCA ÎN AGRICULTURĂ

Tabel 12 - Contribuția sectoarelor la formarea PIB-ului regional (2002) și structura forței de muncă ocupate pe sectoare (2003)

Sector	Contribuție la formarea PIBR	Procent din populația ocupată din regiune
Agricultură	14,6	33,2
Industrie	31,5	28,8
Servicii	44,9	29,6

Sursa: Anuarul Statistic al României, 2004

Ponderea predominantă în economia rurală și cu tendința de creștere o dețin în continuare activitățile agricole. Ponderea populației din mediul rural, ocupate în agricultură era de 57,1% din totalul populației ocupate în anul 2002, comparativ cu 48,7% în anul 1992. Acest fapt reprezintă una dintre constrângerile majore ale procesului de dezvoltare economică la nivel național/regional/local.

Trebuie menționat faptul că 15,7% din forța de muncă ocupată în sectorul agricol are peste 65 de ani. Această grupă de vârstă reprezintă 5,4% din forța de muncă ocupată din regiune.

Tabel 13 – Forța de muncă ocupată în agricultură, vânătoare și silvicultură – Județul Bihor(2002-2005)

Bihor	2002	2004	2005
Total	78,5	78,7	76,5
Masculin	78,1	82,1	76,3
feminin	78,8	75,3	76,8

Sursa: INS, Direcția Județeană de Statistică Bihor

Perioada 2002 – 2005 luată în calcul ne arată că forța de muncă a scăzut în agricultură, procentajul de scădere fiind aproximativ egal la femei și bărbați. Anul 2004 a reprezentat

o perioadă când forța de muncă masivă a crescut iar cea feminină a scăzut, situația fiind tocmai inversă în anul 2005.

DIVERSIFICARE-NEDIVERSIFICARE, AGRICULTURĂ DE SUBZISTENȚĂ

Economia rurală este nediversificată, fiind axată asupra unei agriculturi de subzistență, structura terenului agricol fiind caracterizată printr-un grad ridicat de fragmentare. În Județul Bihor existau la nivelul anului 2005 138.343 de gospodării agricole individuale, care reprezentau 99% din totalul exploatațiilor agricole, folosind 57% din suprafața agricolă utilizată totală.

Tabel 8 – Exploatații agricole, suprafața agricolă și suprafața agricolă utilizată ce revine în medie pe o exploatație agricolă, după statutul juridic al exploatațiilor agricole (2005)

Statutul juridical al exploatațiilor agricole	Numar exploatații agricole	Suprafața agricolă utilizată (ha)	Suprafața medie agricolă utilizată (ha)
Exploatații agricole individuale	138.343	283.228	2,05
Societăți/asociații agricole	63	30.471	483,67
Societăți comerciale	205	38.125	186,00
Unități ale administrației publice	202	138.907	687,65
Unități cooperatiste	7	33	4,71
Alte tipuri	482	7.213	14,96
Total	139.302	497.977	3,57

Sursa: INS, Direcția Județeană de Statistică Bihor

Gospodăriile agricole au o mărime mult prea mică. Suprafața medie pe gospodărie agricolă era de 2,05 ha fapt ce a condus și conduce la imposibilitatea desfășurării activității privind organizarea și managementul producției agricole. Fragmentarea excesivă a terenului este considerată un obstacol major pentru progresul tehnologic al agriculturii, deoarece deținătorii de ferme de subzistență și semi-subzistență sunt de obicei și cei care lucrează cea mai mare parte a terenului agricol, iar aceștia nu dispun de capacitatea financiară de a investi în utilaje moderne. Aproximativ 93% din gospodăriile agricole dețin mai puțin de 5 ha și ocupă jumătate din suprafața agricolă totală utilizată a regiunii. În plus, în mentalitatea multor țărani orice formulă de lucru în comun a terenurilor este asimilată unor colectivizări, fapt care reprezintă o piedică pentru o exploatare rațională.

Trebuie menționat aici și nivelul ridicat de autoconsum datorită nivelului de viață scăzut în zonele rurale. O pondere ridicată a exploatațiilor agricole produc numai pentru consum propriu (69,3%), cea mai mare fiind în județul Maramureș (77,9%). Astfel ponderea exploatațiilor care produc în principal pentru vânzare este redus (1,9%), județele Bihor și Cluj deținând o pondere mai mare în cadrul regiunii (3,1%, respectiv 2,4%).

Table 9 – Structura exploatațiilor agricole pe destinații ale produselor agricole

	Destinația produselor agricole			TOTAL
	Numai pentru consum propriu	Surplusul este destinat vânzării	În principal pentru vânzare	
Regiunea Nord-Vest (Transilvania de Nord)				
Total	432713	180132	11656	624501
%	69,3	28,8	1,9	100,0
BIHOR				
Total	96169	38883	4250	139302
%	69,0	27,9	3,1	100,0

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor din Recensământul general agricol, 2002

În județul Bihor cheltuielile pentru consumul gospodăriilor au avut o pondere de 69% în totalul cheltuielilor, și 27,0% reprezentau contravaloarea consumului de produse agricole din producția proprie în 2004. Cheltuielile de consum erau distribuite după cum urmează: 48,8% cumpărarea de alimente și băuturi consumate, 29,4% cumpărarea de mărfuri nealimentare și 21,8% pentru plata serviciilor.

Tabel 7 –Consum mediu anual pe locuitor(regiunea nord-vest)

Sortiment	U.M	2001	2002	2003	2004
Pâine și prouse de franzelărie	KG	10,148	10,455	10,251	9,765
Mălai	KG	0,640	0,636	0,591	0,575
Făină	KG	1,148	1,181	1,151	1,171
Paste făinoase	KG	0,394	0,426	0,474	0,489
Orez	KG	0,534	0,535	0,528	0,542
Carne proaspătă	KG	1,866	1,998	3,161	2,379
Preparate din carne	KG	0,929	0,984	1,002	1,064
Pește și produse din pește	KG	0,063	0,095	0,105	0,142
Lapte total	LITRI	7,653	7,662	7,613	7,393
Brânzeturi și smântână	KG	1,011	1,074	1,114	1,034
Ouă	BUCĂȚI	14,269	15,033	15,044	13,411
Grăsimi - total	KG	1,544	1,554	1,546	1,497
Fructe – total	KG	2,270	2,289	2,562	2,428
Cartofi	KG	4,504	4,494	4,229	4,135
Legume și conserve de legume	KG	6,863	6,652	6,704	7,026
Zahăr	KG	0,970	0,965	0,984	0,931
Dulceață, gem, compot	KG	0,344	0,322	0,327	0,346
Alte produse zaharoase	KG	0,119	0,141	0,145	0,177
Cafea, ceai, cacao	KG	0,115	0,134	0,146	0,176
Apă minerală și alte băuturi nealcoolice	LITRI	2,065	2,467	3,042	3,166
Băuturi alcoolice – total	LITRI	1,346	1,448	1,452	1,504
Vin		0,560	0,607	0,499	0,588
Bere		0,476	0,513	0,639	0,655
Țuică, rachiuri naturale	LITRI	0,252	0,263	0,247	0,230

Sursa: INS, Direcția Județeană de Statistică Bihor

REȚELE ÎN AGRICULTURĂ

Industria alimentară reprezintă o parte foarte importantă care finalizează activitatea agricolă, zootehnică și horticolă a județului Bihor și nu numai. În județ sunt acreditați, de către DADR Bihor, un număr însemnat de agenți economici, care desfășoară activități în domeniul producției de produse alimentare destinate comercializării, din care în mediul rural activează un număr însemnat. Astfel în mediul rural au fost acreditați:

- În domeniul producției de lapte 13 agenți economici pentru o capacitate de 4167 tone;
- În domeniul producției de carne și produse din carne 29 agenți economici pentru o capacitate de 18973 tone;

- În domeniul producției de pâine și produse de panificație 174 agenți economici pentru o capacitate de 452224 tone;
- În domeniul prelucrării și conservării legumelor 4 agenți economici pentru o capacitate de 4140 tone.

Este important a se arăta necesitatea de noi investiții în mediul rural în vederea creierii de noi capacități de prelucrare a produselor agricole în special a laptelui, cărnii și produselor din carne precum și a legumelor și fructelor precum și a fructelor de pădure.

Serviciile sunt indispensabile producției agricole moderne. Dacă la nivelul județului Bihor, serviciile privind asigurarea cu semințe de calitate, piese de schimb pentru tractoare și mașini agricole, pesticide, sunt cât de cât corespunzătoare prin numărul important de firme care oferă aceste servicii, la celelalte servicii numărul și calitatea acestora lasă de dorit. De aici necesitatea investițională în acest segment important pentru agricultură ,atât prin investiții private în domeniu cât mai ales prin constituirea de grupuri de producători care să preia o parte însemnată din serviciile pentru agricultori.

Desfacerea producției agricole reprezintă pentru agricultori cea mai importantă verigă în lanțul de producție, care le asigură recuperarea investiției precum și reluarea ciclului de producție. Din păcate piețele de desfacere a producției agricole la nivelul județului sunt insuficiente și neorganizate, în special în ce privește producția de cereale și nu numai. Pentru eliminarea acestui neajuns este necesar a se promova investiții private dar și publice pentru rezolvarea la un nivel calitativ important a posibilității de valorificare de către producătorii agricoli a producției obținute de către aceștia.

Alte probleme majore cu care se confruntă fermierii sunt lipsa unor centre de valorificare zonale (piețe de gros), rețelele de colectare a produselor agricole primare sunt slab dezvoltate, la fel și capacitățile industriale de prelucrare locală. De asemenea, asociațiile producătorilor nu sunt dezvoltate, ele nu reușesc să promoveze sau să susțină interesele membrilor.

Suprafața agricolă amenajată pentru irigații reprezintă aproximativ 1,1% din suprafața agricolă totală, scăzând foarte mult ca urmare a costurilor ridicate pe care le implică extinderea sistemelor de irigații și menținerea în funcțiune a celor existente. Din fericire, problema aridității nu s-a pus atât de acut ca în cazul altor regiuni.

Ca o concluzie generală în ce privește agricultura aceasta nu pare adaptată structural la specificul teritoriului regional astfel încât să valorifice superior potențialul terenurilor și să se poată constitui în avantaje comparative pentru regiune. În esență, este vorba de sectorul zootehnic (care se impune a fi ridicat la rang de sector predominant, iar cultura plantelor trebuie să fie subordonată în mare măsură acestuia), precum și de unele produse agricole (ecologice, porumb, cartofi, floarea soarelui, plante tehnice, fructe, legume) a caror pondere în cadrul producției agricole ar trebui să crească.

Fermierii au o capacitate scăzută pentru a face față presiunilor concurențiale și forțelor pieței din Uniunea Europeană. În aceste condiții este absolut necesară creșterea profitabilității activităților rurale. Investițiile publice ar trebui să sprijine modernizarea întreprinderilor agricole, astfel încât să le crească competitivitatea și prin urmare să asigure un venit corespunzător pentru fermieri.

Trebuie încurajată dezvoltarea activităților non-agricole. Regiunea Nord-Vest (Transilvania de Nord) are o tradiție în domeniul artizanatului (lemn, ceramica, sticla – ex. Moisei, Bârsana, Valea Izei, Ocna Șugatag, Salva-Năsăud, Rodna, Țara Oașului). Din păcate lipsesc produsele de marcă regionale, iar marketingul pentru produsele agricole și tradiționale este inadecvat.

De asemenea, zonele rurale reprezintă o resursă importantă pentru turism. Din acest motiv regiunea trebuie să-și conserve valorile ambientale și culturale legate de viața în mediul rural astfel sprijinind protecția mediului și diversificarea economiei. Agro-turismul oferă o alternativă viabilă a dezvoltării zonelor rurale, înlocuind agricultura de subzistență și industriile în declin (ex. mineritul). Datele statistice din anii 2003 și 2004 arată creșteri semnificative privind numărul de turiști cazați în pensiuni turistice rurale.

Zonele cu potențial turistic sunt, însă, sub exploatare, principalele cauze sunt: lipsa unor strategii de marketing adecvate promovării turismului rural, rețelele/asociațiile din domeniul agroturismului nu furnizează suportul necesar promovării adecvate a ecoturismului, turism cultural cu specific rural etc.); densitatea infrastructurii rutiere e scăzută în zonele montane, fapt care duce la subdezvoltare și exploatarea la un nivel foarte scăzut a potențialului agro-turistic; în lipsa unor rețele adecvate de transport persistă practici de tip autarhic în stilul de viață. Pentru a dezvolta zonele rurale trebuie menționată și o altă problemă care trebuie soluționată: izolarea și înzestrarea scăzută cu utilități a zonelor rurale (în special zonele montane). Jumătate din drumurile publice din regiune nu sunt modernizate. Gradul de accesibilitate a zonelor rurale din regiune poate fi măsurat prin raportarea lungimii drumurilor publice (km) la populația rurală (nr. locuitori): 8,6 m/loc.

Tabel 14 –Locuințe după dotarea cu instalații și dependențe în anii 1977-2002

Denumire indicatori	1977	1992	2002
TOTAL LOCUINȚE din care:	191.528	224.145	231.791
Instalație de alimentare cu apă	51.056	109.068	126.405
Instalație de apă caldă	25.113	81.907	91.605
Instalație de canalizare	51.355	107.561	125.576
Instalație electrică	164.933	219.117	226.038
Cu încălzire prin termoficare sau Centrală termică	25.435	72.994	73.065
Locuințe care dispun de dependențe			
Bucătărie	169.353	203.408	207.393
Baie	45.009	98.761	119.061
Closet cu apă	32.113	97.876	112.635

Sursa: INS, Direcția Județeană de Statistică Bihor

În final legat de rețele de dezvoltare în agricultură, mai precis de gradul de racordare a localităților din județ la rețele de apă, canalizare, gaze și altele se poate observa că numărul celor care beneficiază de aceste facilități este în creștere comparativ față de anul 1977. De fapt eforturile care se fac de a racorda cât mai multe comunități locale la rețele de infrastructură județene reprezintă un punct pozitiv pentru dezvoltarea acestui domeniu,

județul Bihor dorind în perspectivă apropiată integrării în Comunitatea Europeană o ancorare la realitățile europene.

Bibliografie

1. *** Planul de dezvoltare regional al Regiunii de Nord –Vest Transilvania de Nord (2007 - 2013)
2. *** Planul de dezvoltare județean al județului Bihor
3. *** Anuarul Statistic al Județului Bihor pe anul 2005
4. *** Anuarul Statistic al României pe anul 2005
5. *** Date prelucrate de Direcția Județeană de Statistică Bihor 2004 -2005